

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคเอกชนตั้งแต่ระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับจนถึงระดับอนุปริญญาทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ ปรากฏว่าโรงเรียนเอกชนจำนวนมากไม่น้อยที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงและมีคุณภาพสูง สามารถจัดการศึกษาได้ดีกว่าโรงเรียนรัฐบาล ขณะเดียวกันโรงเรียนเอกชนที่ด้อยคุณภาพก็ยังมีอยู่มาก (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2532 : คำนำ) ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนา น้อย บุคลากรส่วนใหญ่จึงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา และการเรียนการสอนต่ำกว่าโรงเรียนรัฐบาล (รุ่ง แก้วแดง, 2535 : 20)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้กำหนดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น เนื่องจากเล็งเห็นว่าการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชนไปสู่ความเป็นเลิศได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2534 : คำนำ) แต่จากคำเนิงานโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา อุปสรรคด้านการนิเทศภายในคล้ายคลึงกันคือ คณะกรรมการนิเทศภายในไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ ครู อาจารย์ยังไม่ยอมรับ โรงเรียนขาดบุคลากรหรือวิทยากรที่จะให้ความรู้แก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาหรือการพัฒนางานเอง ครูอาจารย์ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และไม่ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการนิเทศที่แท้จริง เช่น ไม่สามารถบอกได้ว่าปัญหาที่ต้องการให้นิเทศคืออะไร ประกอบกับโรงเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผน เนื่องจากมีกิจกรรมอื่น ๆ มาก ขาดการติดตามผลและประเมินผลการนิเทศอย่าง ต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535 : 10-12 อ้างใน ชินวงศ์ ศรีงาม, 2536 : 14) และในส่วนของโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาบาง

จังหวัดยังปรากฏสภาพปัญหาดังกล่าวด้วย ดังผลสรุปการจัดการศึกษาเอกชนในจังหวัด สงขลาพบว่าครูใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรน้อย ครูต้องการให้มีการ จัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน เทคนิคการสอน นวัตกรรมการสอน การวัดผลประเมินผล และความต้องการให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างเป็นกระบวนการขั้นตอนและยึดหลักการนิเทศด้วย (สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสงขลา, 2534 : 68-73) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาในจังหวัดสงขลาได้ปฏิบัติงานนิเทศภายในตามแนว ปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนด และแจ้งนโยบาย 2) การตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การ เตรียมการก่อนการปฏิบัติการณ์เทศ 4) การปฏิบัติการณ์เทศ 5) การประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 5-12) กำหนดไว้เป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอะไรบ้าง ในแต่ละขั้นตอน เพื่อผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงระบบการ นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพต่อการจัดการศึกษา ต่อไป

เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงถือเป็นหน้าที่ของ รัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีทรัพยากรจำกัด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ย่อมเป็นไปอย่างล่าช้า บทบาทของภาคเอกชนในการมี ส่วนร่วมต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน จึงเป็นที่ยอมรับมากขึ้น เพราะจะทำให้ รัฐมีทรัพยากรการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น (สฤฎญา นิธิงกร, 2532 : 1) ภาค เอกชนได้จัดการศึกษาควบคู่กับรัฐมาตลอด และมีแนวโน้มจะทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะได้ร่วมดำเนินการจัดการศึกษาอยู่ในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2532 : คำนำ) ดังปรากฏในรายงานสถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2535 ว่า โรงเรียนเอกชนได้รับนิเทศจัดการศึกษาทั้งสิ้น 5,171 โรงเรียน ครู 77,382 คน นักเรียน 2,043,182 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535 : 1) ซึ่งเป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้โรงเรียนเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรม ทุกระดับ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (เฉลิมพล โสมอินทร์, 2534 : 20) โดยที่รัฐจะปรับปรุงและผ่อนคลาษฎกฐานะเบียด ข้อบังคับ

ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการสนับสนุนบทบาทของเอกชนที่ร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534 : 22)

แต่จากการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นมาของการศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ยังพบว่าการศึกษาเอกชนต้องอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด บางยุคก็เฟื่องฟู บางยุคก็ถดถอย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ นโยบายของรัฐซึ่งเปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคแต่ละสมัย ทั้งนโยบายด้านการขยายโรงเรียนของรัฐ และการควบคุมโรงเรียนเอกชน สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาการว่างงาน และคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเอง ประวัติความเป็นมาเหล่านี้ย่อมมีส่วนส่งผลกระทบต่อสภาพปัจจุบันปัญหาของการศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชนจึงมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ตั้งแต่โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพสูงมีเด็กแข่งกันเข้าเรียน จนถึงโรงเรียนขนาดเล็กที่มีเด็กสนใจเข้าเรียนน้อยมาก และประสบปัญหาในเรื่องความอยู่รอดของโรงเรียน เพราะรายได้ไม่คุ้มทุน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2532 : 66-67) ลึกทั้งจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีงบประมาณ 2531 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531 : 5-6) และรายงานการติดตามผลในการจัดการศึกษาและกระบวนการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนที่ทุกเขตการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535 : 40-41) ซึ่งได้สรุปประเด็นสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกันของโรงเรียนเอกชนคือ จำนวนนักเรียนลดลง เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้ไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียบการเรียนได้ตามเป้าหมาย โรงเรียนจึงมีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายเป็นเหตุให้ขาดปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวมได้เต็มที่ โดยเฉพาะผู้บริหารได้รับการพัฒนาน้อย ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งความรู้ในเชิงบริหาร สภาพโรงเรียนยังมีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องสมุดไม่เพียงพอ และไม่เป็นส่วน ครุส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาค่อนข้างต่ำ รับผิดชอบชั่วโมงสอนมาก มีรายได้น้อย ขวัญกำลังใจต่ำ ไม่มีโอกาสในการพัฒนาการเรียนการสอน ไม่สามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ในเชิงปฏิบัติการการเรียนการสอนได้ หลักสูตรการสอนยังไม่เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร อัตราการเข้าออกของครูจึงค่อนข้างสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง

ปัจจัยที่จะช่วยให้โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินต่อไปได้มีมากมาย แต่ปัจจัยที่สำคัญนั้นจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน (นิพนธ์ ชูช่วยสุวรรณ, 2534 : 4) ฉะนั้นคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนจึงเป็นสิ่งที่ควรเร่งพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการที่จะพัฒนาคุณภาพให้เป็นอย่างไรนั้น สุเทพ เมฆ (2534 : 1) ยืนยันว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการบริหาร สอดคล้องกับ ลุทธิ บัญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 2) ที่กล่าวว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงาน เพราะเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้งานการศึกษาเป็นมาตรฐาน และมีคุณภาพสูงได้ โดย ชุมศักดิ์ อินทร์วิทย์ (2531 : 4) อธิบายว่า การนิเทศในความหมายใหม่หมายถึงการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพราะการนิเทศภายในเป็นการจัดระบบการนิเทศที่ผู้บริหารร่วมกระทำกับครู ส่วน อ่ำภา บุญช่วย (2533 : 136) สนับสนุนเช่นกันว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นวิธีการหลักของผู้บริหารที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรที่โรงเรียนแต่งตั้ง หรือคัดเลือก กอปรทั้ง ลิปปนนท์ เกตุทัต (2518 : 132) ได้เคยยืนยันไว้ก่อนหน้านี้นี้ว่า การแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดีนั้นควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนให้มากขึ้น

ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนได้แพร่หลายไปในโรงเรียนและสถานศึกษาจำนวนมาก ในส่วนของภาคเอกชนผู้บริหารโรงเรียนก็เคยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการนิเทศไปแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการนิเทศภายในแม้จะเป็นที่ยอมรับในหลักการและนำเข้าสู่ภาคปฏิบัติโดยทั่วไป ปัญหาการนิเทศภายในยังมีให้เห็นกันอยู่มาก ดังผลงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนทั่วประเทศที่ สัจฉิ อุทรานันท์ (2530 : 328) ได้สรุปไว้ตอนหนึ่งว่า ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนควรระมัดระวังปัญหาที่สำคัญคือ เรื่องการไม่เอาใจใส่ หรือไม่สนับสนุนงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน และยิ่งพบว่าผลงานวิจัยของ ไพโรจน์ ชูช่วย (2532 : บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาว่า ผู้บริหาร

โรงเรียนปฏิบัติการนิเทศในระดับน้อยขณะที่ครูผู้สอนมีความต้องการรับการนิเทศในระดับมาก ส่วน สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในคือโรงเรียนปฏิบัติงานโครงการนิเทศไม่ต่อเนื่อง ตลอดปีการศึกษา ขาดการวางแผน ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่แน่นอน มีการส่งเสริมกิจกรรมการนิเทศแก่ครูน้อย และยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์เอกสาร คำว่าที่สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารมีเวลาปฏิบัติการนิเทศภายในน้อย การประเมินผลการนิเทศไม่ต่อเนื่อง ทำนองเดียวกัน บุญเจือ ทองประหวั่น และคณะ (2535 : 2) ได้เสนอรายงานสภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาไว้ว่า ก่อนปี 2533 แม้โรงเรียนจะมีการดำเนินการนิเทศภายในกันอยู่บ้าง แต่ก็ยังขาดทิศทาง ไม่เป็นระบบ และไม่ต่อเนื่องมีลักษณะต่างคนต่างดำเนินการตามระดับความเข้าใจของผู้บริหารแต่ละคน

จากสภาพปัญหาและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาเอกชน เห็นความจำเป็นควรจะได้ทำการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน ให้ไปสู่เป้าหมายตามแผนนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวการปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชน 5 ชั้นตอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชน 5 ชั้นตอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และระดับชั้นที่เปิดสอนต่างกัน

3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ที่ปฏิบัติงาน และระดับชั้นที่เปิดสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และระดับชั้นที่เปิดสอน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ดังนั้นผลการวิจัยจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างสูงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเอกชนดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จังหวัดสงขลา ตามแนวปฏิบัติการนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้
2. ทำให้ทราบผลของการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความแตกต่างตามลักษณะของวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นที่เปิดสอน ต่างกัน อันเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้อย่างทัดเทียมกัน
3. ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเทคนิควิธีและยุทธศาสตร์การอบรมผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการนิเทศภายใน

4. ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน
5. ช่างเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2536 จำนวน 36 โรงเรียน โดยศึกษาระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวปฏิบัติการนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอนคือ

- 1.1 การกำหนดและแจ้งนโยบาย
- 1.2 การตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.3 การเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ
- 1.4 การปฏิบัติการนิเทศ
- 1.5 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ในจังหวัดสงขลา ประจำปีการศึกษา 2536 เป็นผู้บริหารโรงเรียน 39 คน ครูผู้สอน 1,315 คน รวม 1,354 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้ผู้บริหารโรงเรียน 36 คน ครูผู้สอน 297 คน รวม 333 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

- 3.1.1 วุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
 - 3.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 3.1.1.2 ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
- 3.1.2 ประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
 - 3.1.2.1 ต่ำกว่า 5 ปี
 - 3.1.2.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
- 3.1.3 ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 2 ขนาดคือ
 - 3.1.3.1 ต่ำกว่า 12 ห้องเรียน
 - 3.1.3.2 ตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป
- 3.1.4 ระดับชั้นที่เปิดสอน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ
 - 3.1.4.1 ระดับอนุบาล-ระดับประถมศึกษา
 - 3.1.4.2 ระดับอนุบาล-ระดับมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนทั้ง 5 ขั้นตอน

- 3.2.1 การกำหนดและแจ้งนโยบาย
- 3.2.2 การตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
- 3.2.3 การเตรียมการก่อนการปฏิบัติงานนิเทศ
- 3.2.4 การปฏิบัติงานนิเทศ
- 3.2.5 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจในคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำต่าง ๆ เป็นการเฉพาะดังนี้

1. การปฏิบัติงานนิเทศภายใน หมายถึง การทำงานตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ตามแนวการปฏิบัติงานนิเทศทั้ง 5 ขั้นตอน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดไว้คือ

1.1 การกำหนดและแจ้งนโยบาย หมายถึง การชี้แจงหลักการเหตุผลและความสำคัญจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแก่ครูหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน

1.2 การตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดโครงสร้างและจัดบุคลากรตามลักษณะงานเพื่อปฏิบัติงานนิเทศภายใน

1.3 การเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การวางแผนเพื่อดำเนินการนิเทศ เช่น การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนการวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ และการให้ความรู้ เป็นต้น

1.4 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการนิเทศตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งได้รับการพิจารณาแล้ว

1.5 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การติดตามผลการปฏิบัติงานนิเทศว่าสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือพบปัญหาอุปสรรคที่ควรนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยวิธีประเมินจากการสังเกต สัมภาษณ์ ประชุม เป็นต้น

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2536

3. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนประจำอยู่ในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน 2525 ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษา

4. โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และอยู่ในความควบคุมดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดสงขลา

5. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอน จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ ต่ำกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การจัดขนาดของโรงเรียนโดยยึดจำนวนห้องเรียนเป็นเกณฑ์ จำแนกเป็น 2 ขนาดคือ ต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป
8. ระดับชั้นที่เปิดสอน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา และระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา